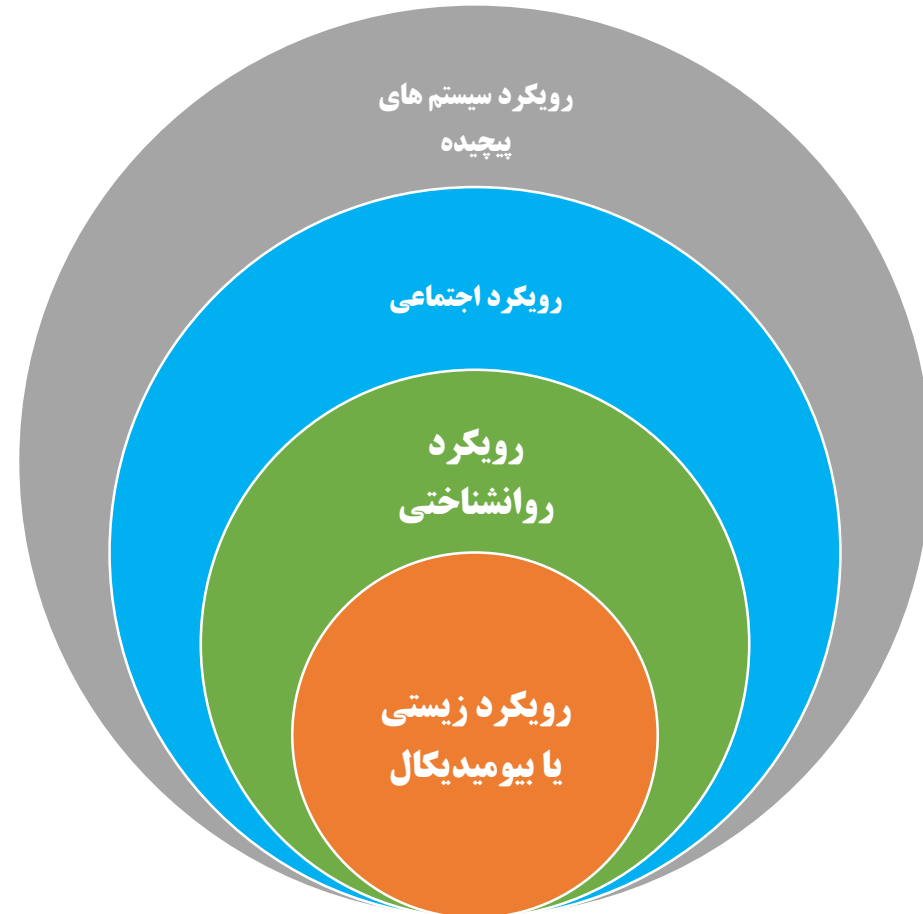

انواع رویکردها به سلامت

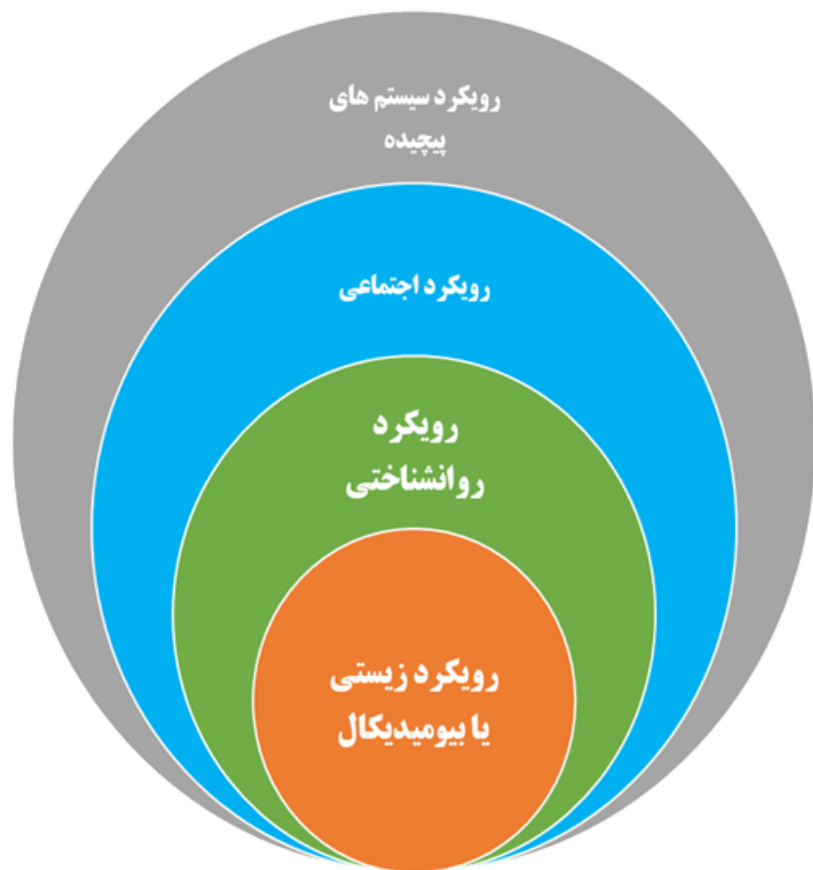
ارائه دهنده : دکتر حسن محمودی
دکتری تخصصی آموزش و ارتقای سلامت
دانشگاه علوم پزشکی کردستان
معاونت بهداشتی

1402

انواع رویکردها به سلامت

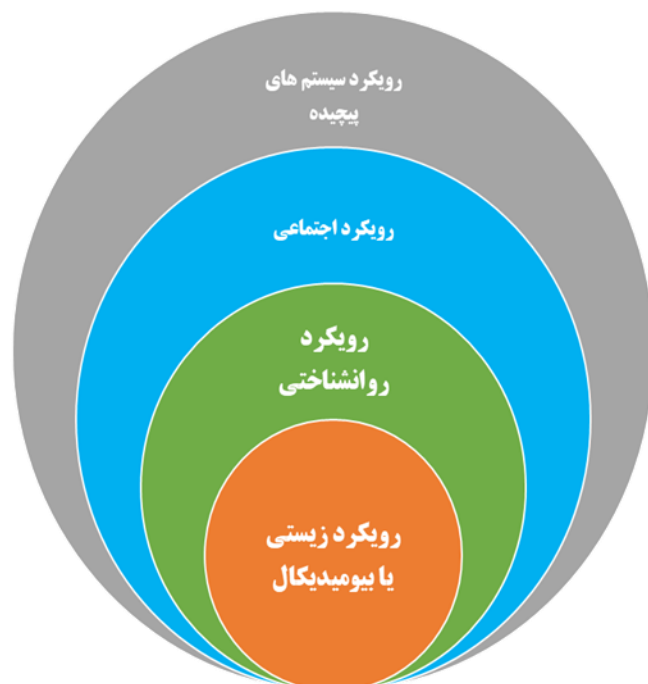

انواع رویکردها به سلامت

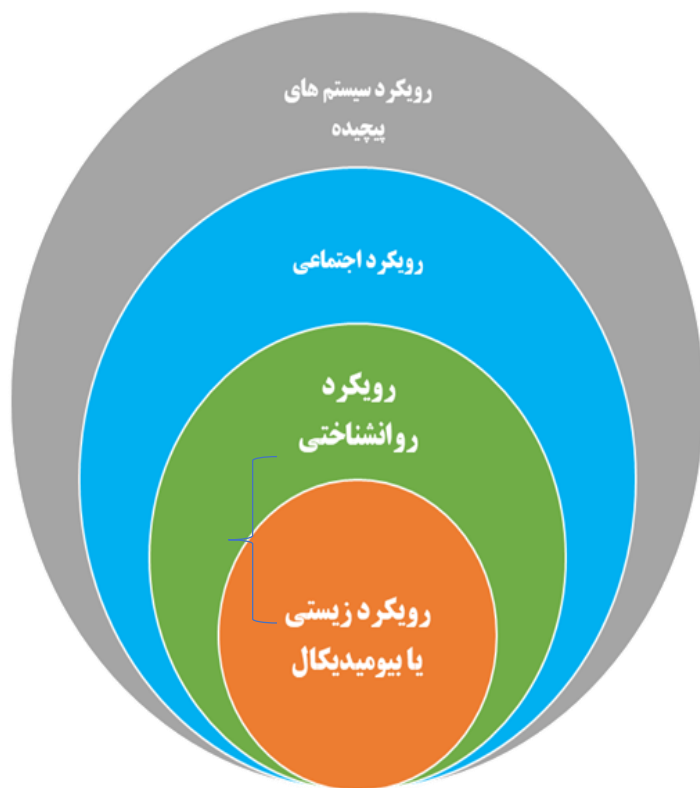
- مفهوم سلامت در تکامل تاریخی
- هدف درک عمیق تر ما نسبت سلامت و برنامه ریزی نسبت به مداخلات است.
- تغییرات تکاملی نسبت به سلامت
- ۱- دوران خرافی: درک های غیرعلمی نسبت به سلامت و بیماری به دلایل ماورایی نسبت می دادند.
- ۲- اختراع میکروسکوپ: بشر عامل بیماریزایی را کشف و بیماری را به یک عامل نسبت داده شد.

انواع رویکردها به سلامت

- تکامل بهداشت عمومی (Public Health)
- انقلاب اول: رویکرد زیست پزشکی، بواسطه پیشرفت هایی که در علم زیست شناسی رخ داد با شناسایی پاتوژن ها بیماریها به عوامل از قبیل ویروس، انگل و باکتری نسبت داده شد.
- در این دوران بیماری توصیف شد و هرکسی که این پاتوژن ها را در بدن داشت به عنوان بیمار قلمداد می شد.
- در این دوران با ظهور علم داروشناسی از بین بردن عوامل بیماریزا با استفاده از دارو و دست یابی به واکسن خدمت بزرگی به سلامت شد.

انواع رویکردها به سلامت

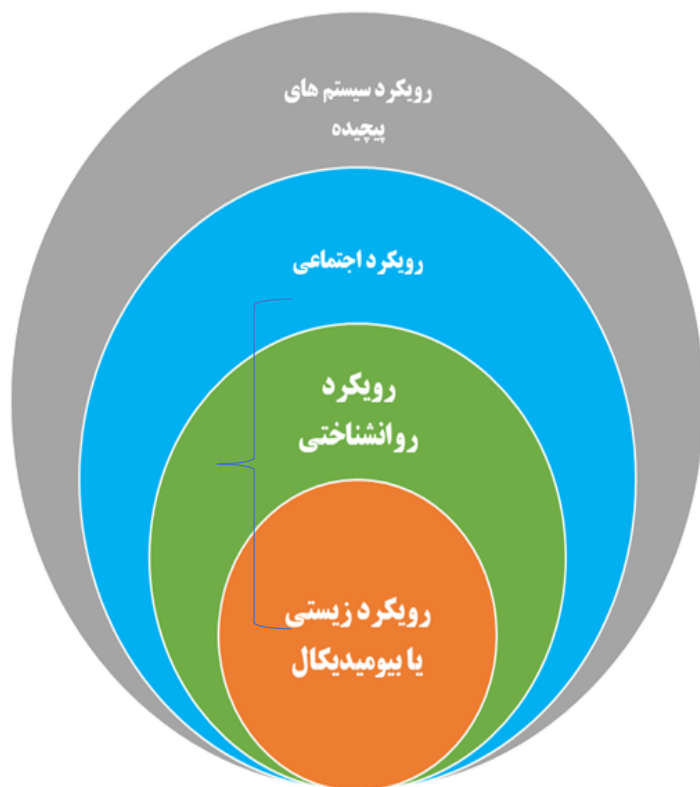
- تکامل بهداشت عمومی (Public Health)

- انقلاب دوم: رویکرد روانشناختی، بعد از مدیریت بیماریهای واگیردر رویکرد زیست شناختی، عواملی منجر به بیماری شده که نه با واکسن نه با دارو کنترل می شد از جمله اتخاذ سبک زندگی ناسالم و سیگار کشیدن افراد که با باورها و تفکر افراد بستگی داشت و با میکروسکوب قابل روئیت نبود.

- علم روان شناسی در این دوران به خدمت ارتقای سلامت آمد و بیان کرد سوای عوامل بیومدیکال عوامل روان شناختی نیز در ایجاد بیماری دخیل هستند.

- در این دوران در سال ۱۹۶۰ تا ۱۹۶۴ رشته دانشگاهی در دانشگاه استنفورد بنام آموزش بهداشت ایجاد داشت. رسالت آن قانع کردن افراد جهت اتخاذ سبک زندگی سالم به صورت داوطلبانه و آموزش در خصوص عوامل خطر بیماریها بود.

انواع رویکردها به سلامت

- تکامل بهداشت عمومی (Public Health)
- انقلاب سوم: رویکرد اجتماعی. قبل از اعلامیه آلماتا در سال ۱۹۷۴ وزیر بهداشت کانادا (آقای لالوند) طی درخواست بررسی گزارش وضعیت سلامت از جامعه کانادا الگوهای جالبی از شاخص های ابتلا به بیماریها و مشخصات جمعیت شناختی دیده شد.
- افرادی که در جنوب و مناطق محروم شهر زندگی می کردند، میزان ابتلا به بیماری و مرگ و میر در مقایسه با افرادی که در شمال شهر زندگی می کردند متفاوت بود.
- این گزارش نشان داد که عوامل اجتماعی می تواند مولد بیماری یا سلامت باشد.
- در این دوران مطالعات جامع شناسی رشد کرد و بیان کرد دلایل بیماری ناشی از عوامل زیستی، روانشناختی و اجتماعی است.
- در این دوران Discipline Health Promotion ایجاد شد.

انواع رویکردها به سلامت

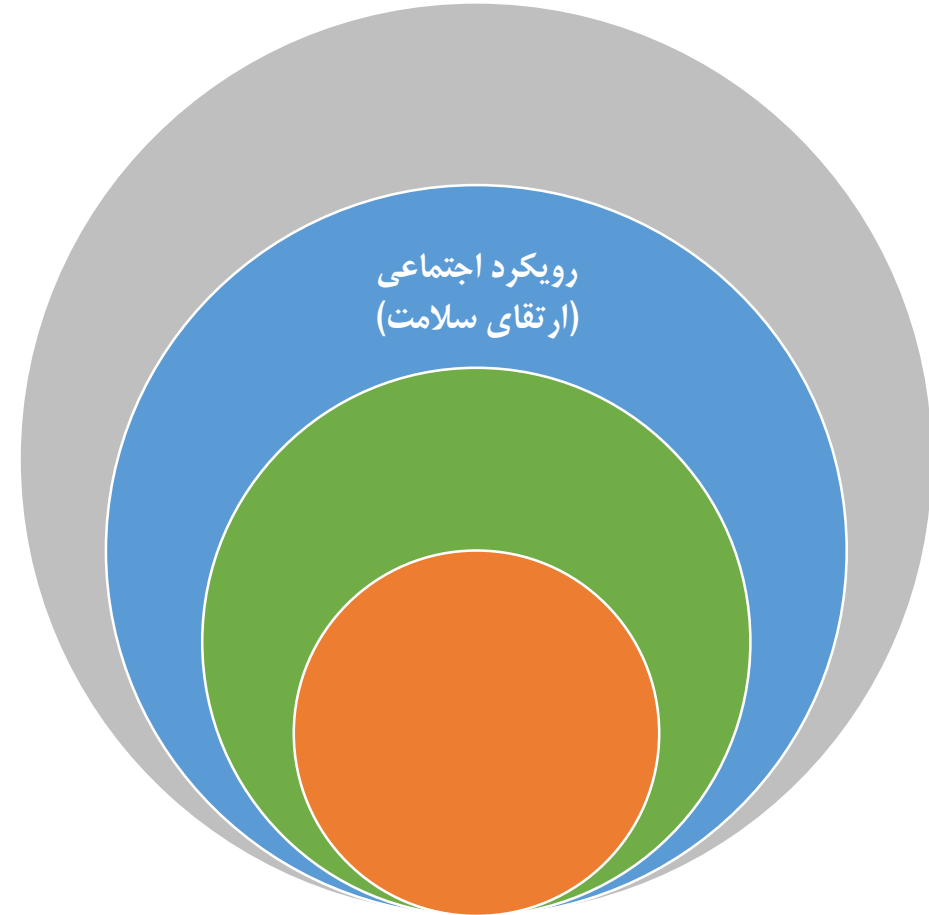
- تکامل بهداشت عمومی (Public Health)

- انقلاب سوم: رویکرد اجتماعی. گزارش لالوند بر اعلامیه آلماتا در سال ۱۹۸۶ تاثیر گذار بود.

- لذا WHO جهانی تاکید بر این شد که رویکرد ما به سلامت بایستی رویکرد ارتقای سلامت باشد. بطوریکه دربرگیرنده رویکرد بیومدیkal (پیشرفت رشته پزشکی، روان شناختی (آموزش بهداشت) و انقلاب سوم رویکرد اجتماعی به سلامت (ظهور ارتقای سلامت) بود و هیچکدام از این رویکردها نفی یکدیگر نبود.

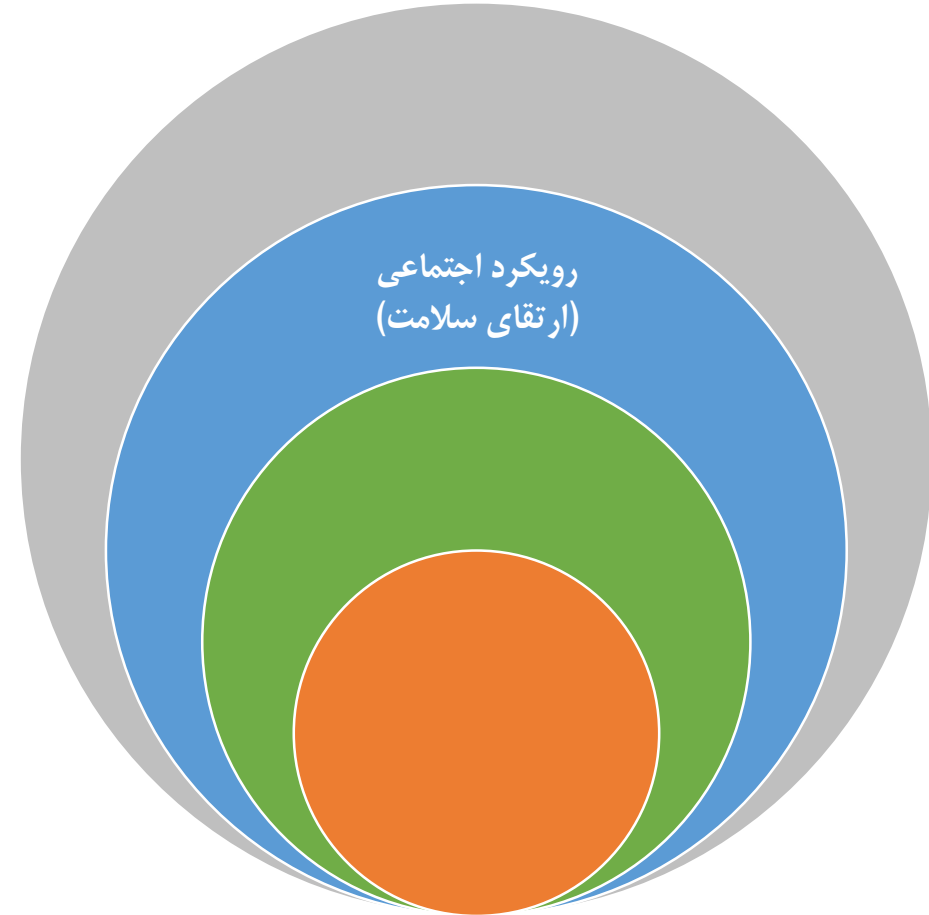
- تبدیل رویکرد جزئی به یک رویکرد کلی نگر.

اصول و ارزشهای ارتقای سلامت

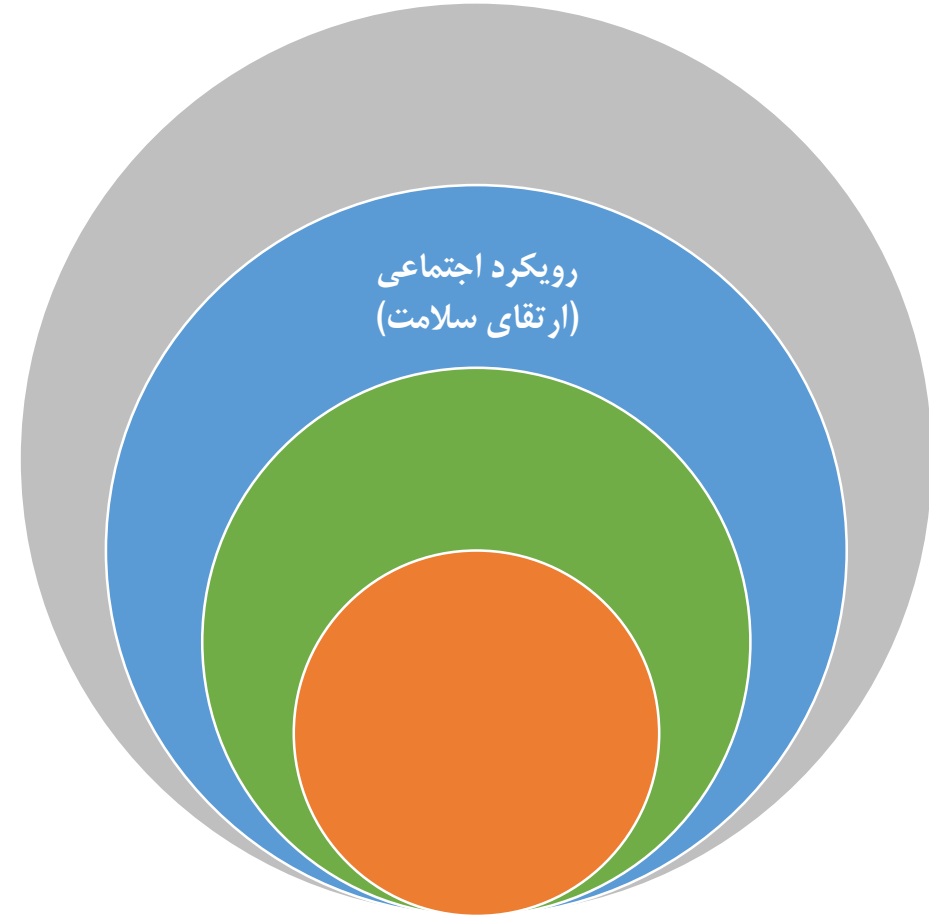
- تاکید بر روی سلامت است نه بیماری، سلامت محور نه بیمار محور
- سلامت را یکی از حقوق اولیه بشر می داند.
- رویکرد آن به سلامت کل نگر است همه ابعاد را مدنظر قرار می دهد.
- عدالت یکی از کلمات HP است، ناعدالتی در شرایط زندگی منجر به ناعدالتی در سلامت می شود.
- توانمندسازی را به عنوان یک فرایند قادرسازی را جزو اصول کار می بیند.
- بحث مشارکت از ارزش های کلیدی آن است.

اصول و ارزشهای ارتقای سلامت

- تعریف ارتقای سلامت:
- فرایند قادرسازی افراد، گروهها و اجتماعات برای کنترل عوامل موثر بر زندگی شان و بدینوسیله بهبود سطح زندگی آنها.
- از دیدگاه عام ارتقای سلامت بهبود سطح سلامت از طریق دسترسی به خدمات پزشکی است.

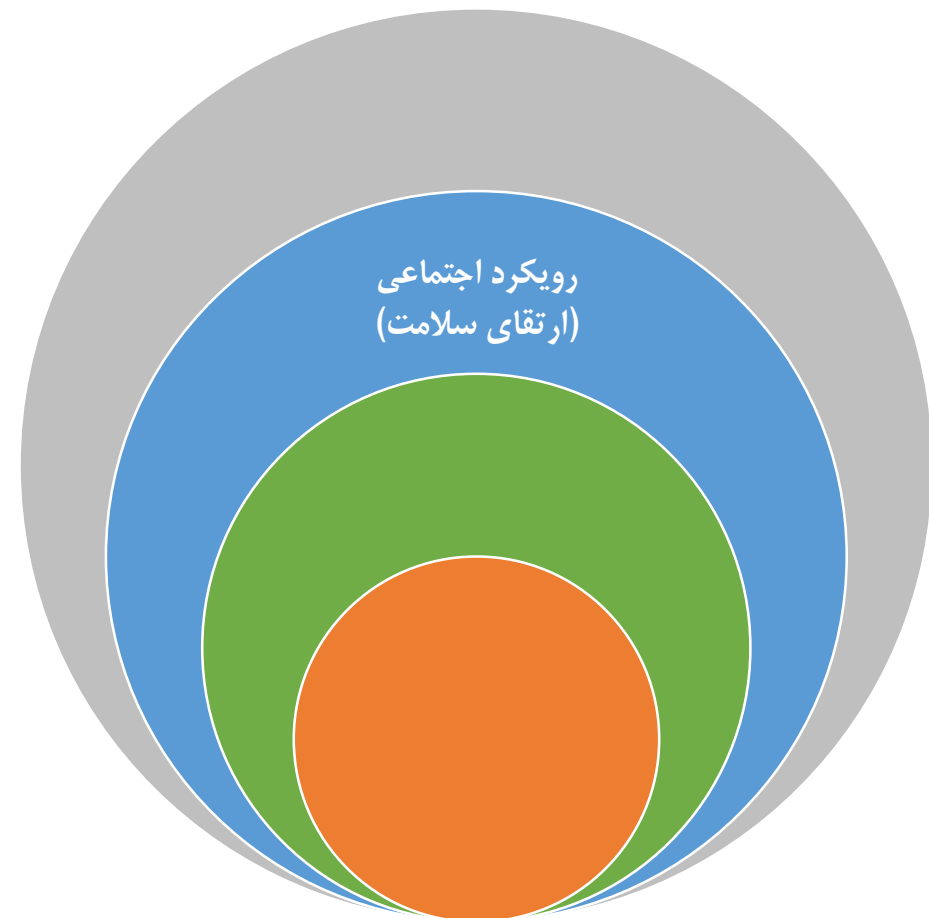
اصول و ارزشهای ارتقای سلامت

- سلامت یک پدیده اجتماعی است نه زیستی .
- حداقل از ۷۰ سال پیش صراحتاً عنوان شده است که سلامت یک پدیده ای اجتماعی است نه زیستی.
- این بدان معناست که شرایط اجتماعی افراد سطح سلامت وی را تعیین میکند مطالعات رابطه بین کد پستی و سطح سلامت را نشان میدهد! پس اگر میخواهیم سلامت را ارتقا دهیم باید محیط اجتماعی را بهبود بخشیم.

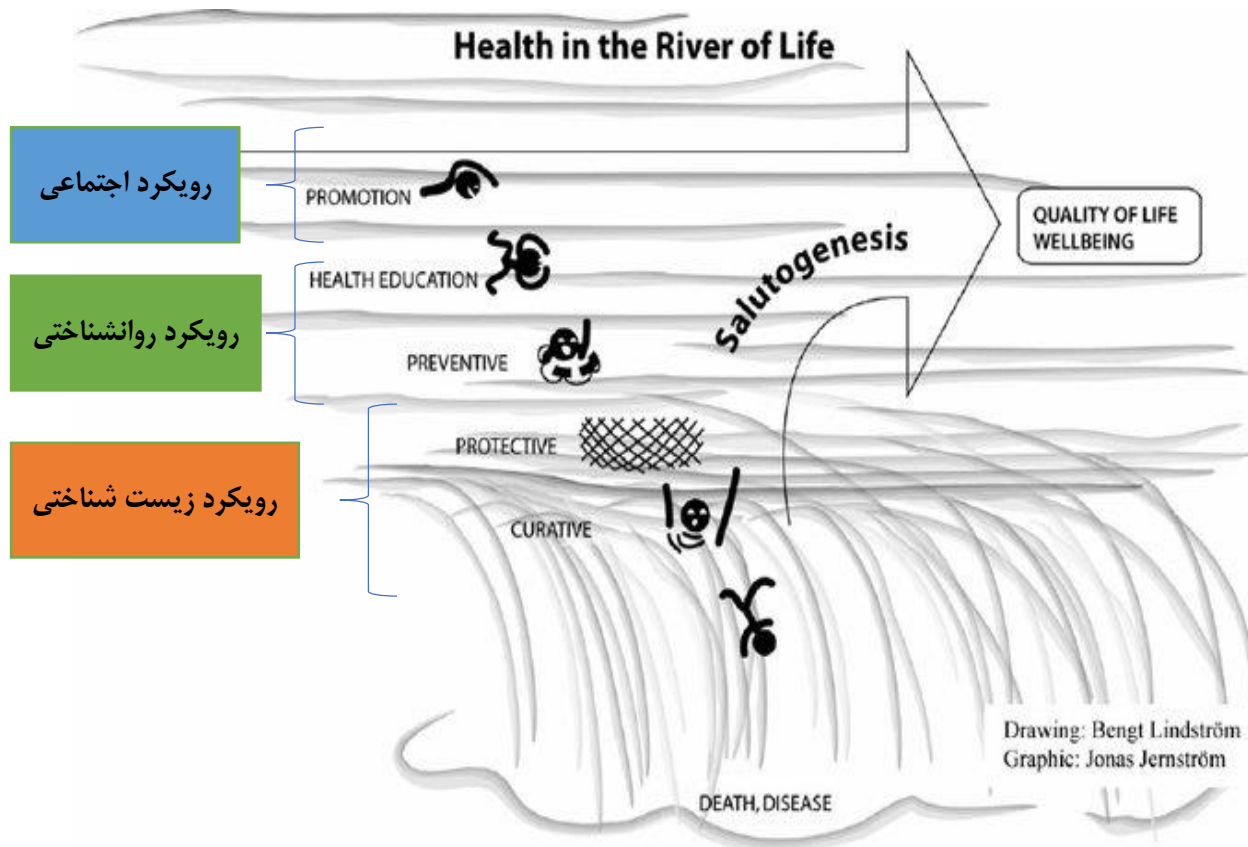
تفاوت ارتقای سلامت با آموزش بهداشت و پیشگیری

- HP گاهی به عنوان یک ایدئولوژی و گاهی هم به عنوان یک اقدام از آن نام می برند.

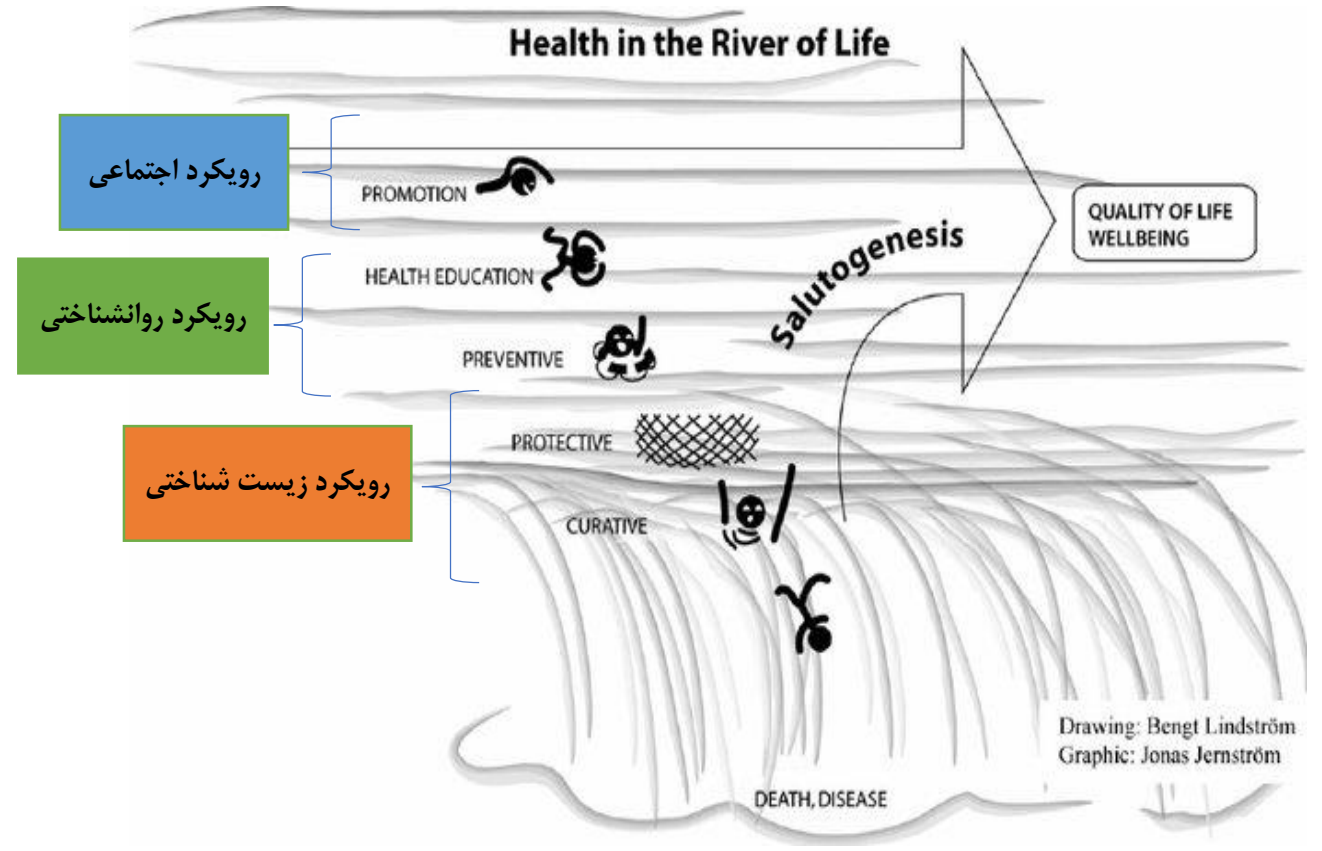
رویکرد	ماهیت	کاربرد	تماتیک
پیشگیری	علم تصور می شود	یک برنامه است	پیشگیری تماتیک است مانند پیشگیری از سل و یا ایدز
آموزش بهداشت	به عنوان یک استراتژی بیشتر بر روی عوامل خطر تمرکز دارد		
ارتقای سلامت	هنر است	یک ایدئولوژی است	Holistic است
	روی کل جمعیت تمرکز دارد		

از کجا وارد شویم؟

از کجا وارد شویم؟

رویکردهای تکاملی به سلامت و بیماری

از کجا وارد شویم؟

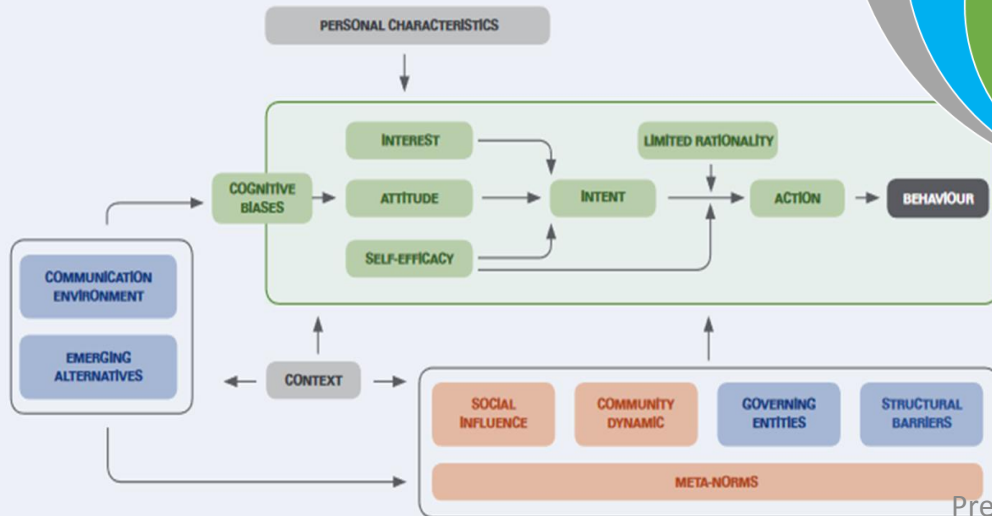
- فرض کنید در مورد بیماری های قلبی عروقی اگر علت یابی کنیم:
- پزشکان که عمدتاً رویکرد زیستی به سلامت دارند علت را انسداد عرق قلبی میدانند که ناشی از مثلاً کلسترول بالای خون است.
- متخصصین آموزش بهداشت که عمدتاً رویکرد روانشناختی به سلامت و بیماری دارند علت را رفتارهای ناسالم مثلاً تغذیه ناسالم می بینند،
- اما متخصصین ارتقای سلامت که رویکرد اجتماعی به سلامت و بیماری دارند علت را نامطلوب بودن شرایط کار و زندگی میدانند .
- هر سه درست میگویند اما در سه سطح متفاوت. پزشکان نزدیک ترین سطح به بیماری را می بینند، متخصصان آموزش بهداشت یک لایه عمیق تر در علت کند و کاو میکنند و متخصصین ارتقای سلامت عمیق تر از همه به بررسی دلایل در زیرین ترین لایه و لذا دورترین سطح به مشکل در دست بررسی می پردازند.

Image 3 Three categories to classify behavioural drivers

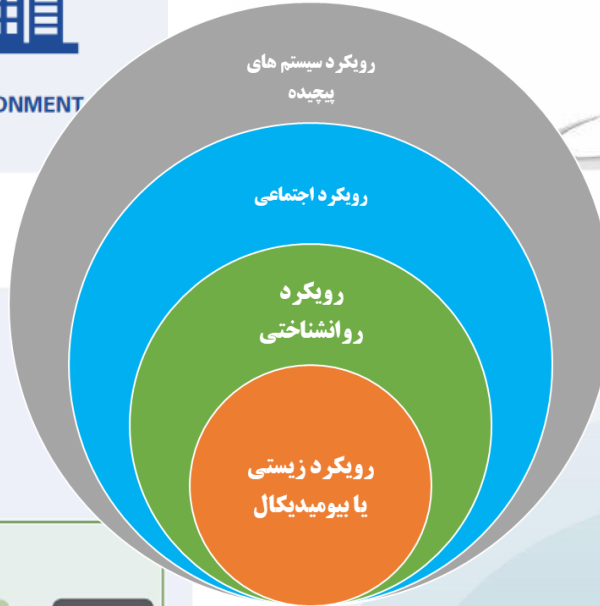
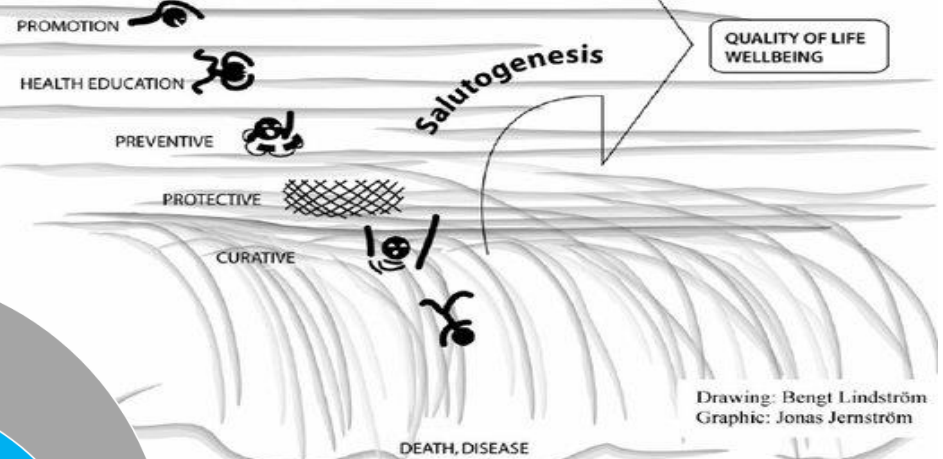
7.2 The main behavioural factors (Level 1 drivers)

Image 7 Behavioural Drivers Model Level 1

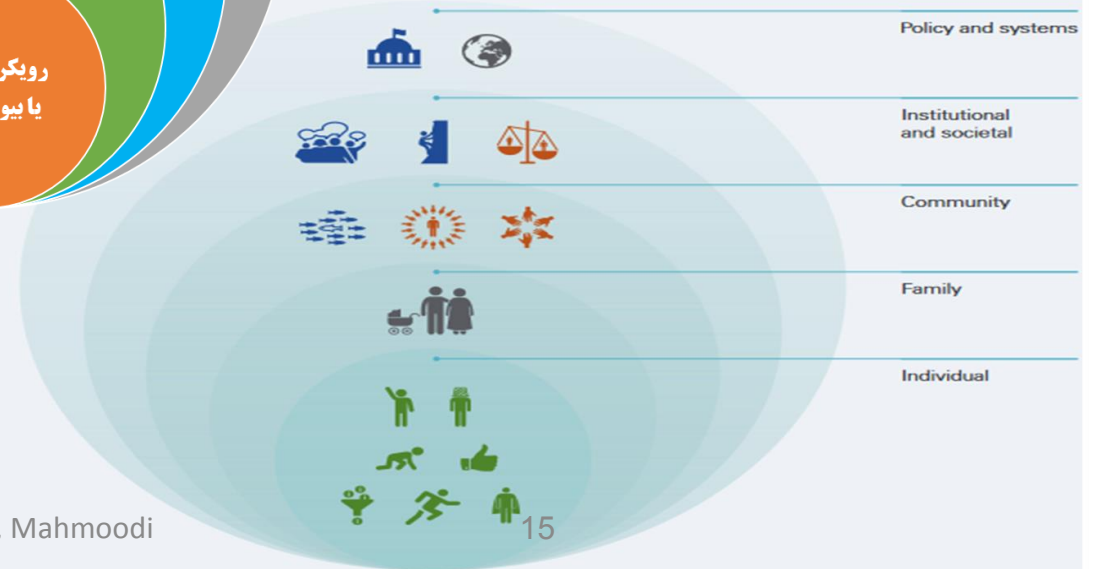

Presented by Dr, Mahmoodi

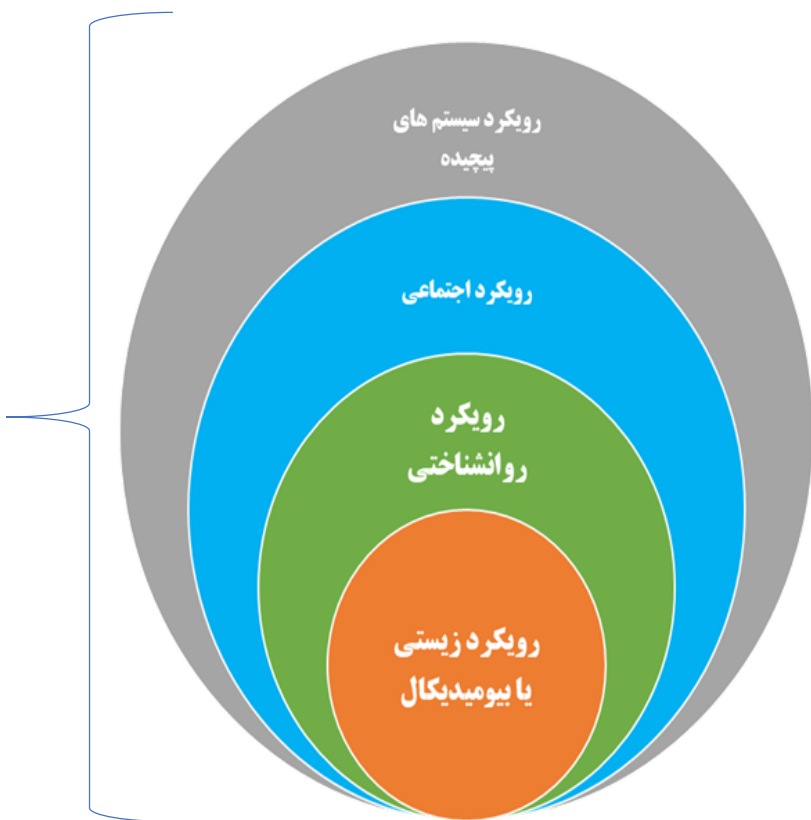
Health in the River of Life

The Behavioural Drivers Model factors spread across the levels of the Socio-Ecological Model

انواع رویکردها به سلامت

• تکامل بهداشت عمومی (Public Health)

• انقلاب چهارم: رویکرد سیستم ها به سلامت. عوامل بیشتری از

انواع متفاوت تر می تواند بر روی سلامت تاثیر گذار باشد.

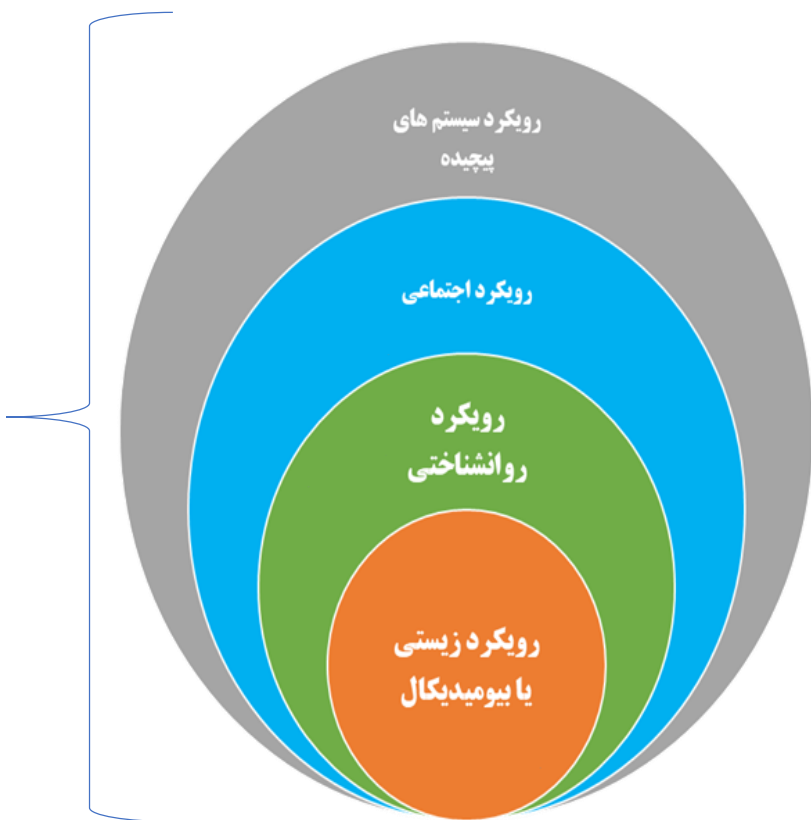
• در رویکرد سیستم های پیچیده به سلامت هر سه رویکرد بیومدییکال،

روان شناختی و اجتماعی دیده می شود. در این رویکرد تعامل عوامل متعدد

در هر سه رویکرد قبلی را بایستی با همدیگر بینیم. اینها بر همدیگر کنش

و برهم کنش دارند.

انواع رویکردها به سلامت

- تکامل بهداشت عمومی (Public Health)

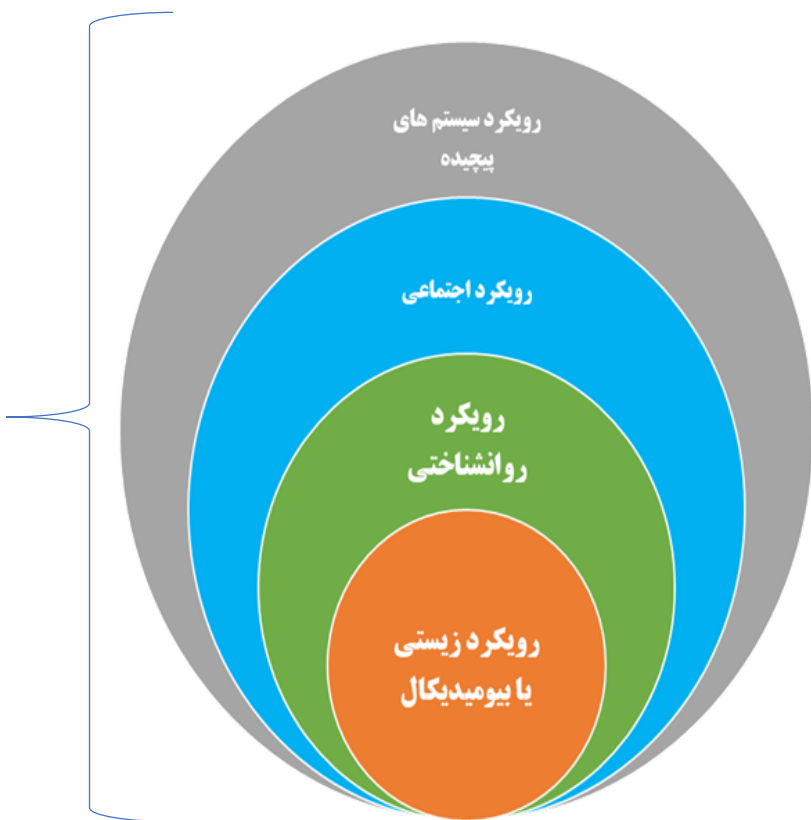
- انقلاب چهارم: رویکرد سیستم ها به سلامت.

- هر چهار رویکرد در تمام کشورها همزمان با یکدیگر اتفاق نیفتاده است. در کشورهای صنعتی زودتر اتفاق افتاده است.

- ما در برنامه ریزی چه فرد پزشک، آموزش بهداشت، ارتقای سلامت و یا مدیر سلامت باشیم بایستی بدانیم که با چه رویکردی برای سیستم سلامت برنامه ریزی کنیم.

- اگر قرار است کاری در زمینه سلامت انجام دهیم (از جمله آموزش، تحقیق یا پژوهش، سیاست گذاری و یا برنامه ریزی) مهم است این تحولات سلامت را درک کنیم و می خواهیم در کدام مرحله، سلامت را مدنظر قرار دهیم.

انواع رویکردها به سلامت

- تکامل بهداشت عمومی (Public Health)

- انقلاب چهارم: رویکرد سیستم ها به سلامت.

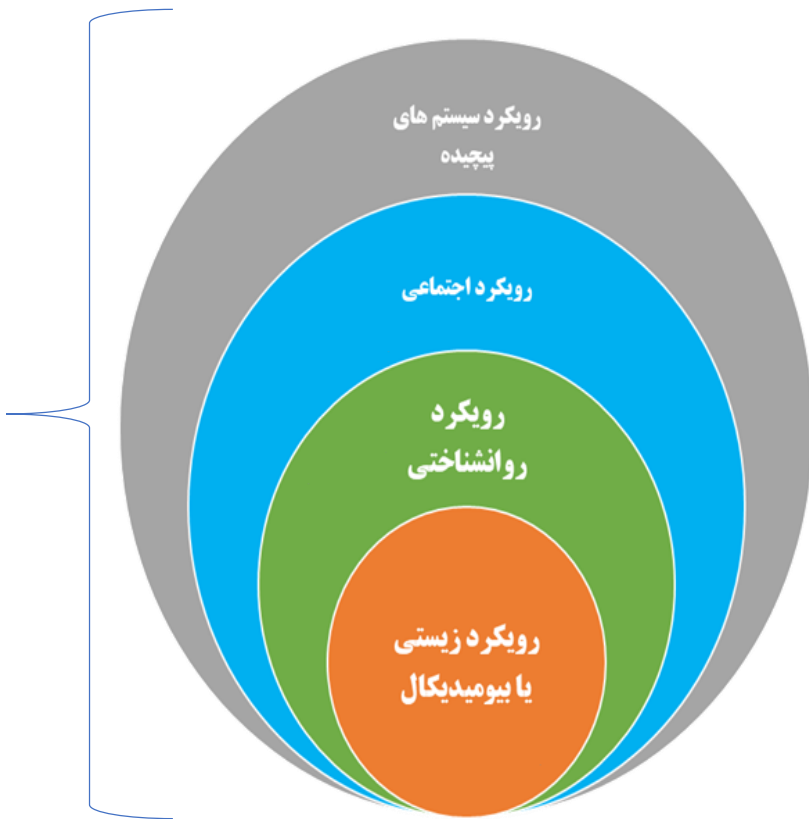
- اگر درک ما از سلامت بیومدیkal است عمدتاً مداخلات ما هم در این زمینه است.

- اگر درک ما از سلامت بهها دادن به عوامل روان شناختی باشد بیشتر مداخلات ما هم در زمینه آموزش و تغییر سبک زندگی خواهد بود.

- اگر درک ما از سلامت بیشتر بروی عوامل اجتماعی موثر بر سلامت باشد بیشتر مداخلات ما هم اجتماعی خواهد بود.

- نکته مهم این است که ما کدام رویکرد را برای نظام سلامت و یا برای سازمان انجام می دهیم. رویکرد ما بایستی جامع ترین رویکرد باشد بطوریکه الزاماً نبایستی نقش یک رویکرد را پرنگ تر ببینیم و یا انتخاب کنیم بلکه نقش عوامل دیگر را ببینیم ولی در ارتباط با یکدیگر

انواع رویکردها به سلامت

- تکامل بهداشت عمومی (Public Health)

- انقلاب چهارم: رویکرد سیستم ها به سلامت.

- در جامعه هنوز درک از سلامت بیومدیkal است اگرچه قدم

هایی در سایر حیطه ها برداشته شده است اما عمدتاً در برنامه

ریزی ها و سیاست گذاریها و بودجه بندی ها هنوز

بیومدیkal است.

۵ اقدام در اتاوا برای ارتقای سلامت جامعه ارائه شد.

• درایران

(۵) وضع قوانین سالم

(۴) خلق محیط های حمایت کننده از سلامت

(۳) تقویت اقدام جمعی

(۲) توسعه مهارت های فردی

(۱) بازجهت دهی خدمات سلامت

(1) وضع قوانین سالم

(2) خلق محیط های حمایت کننده از سلامت

(3) تقویت اقدام جمعی

(4) توسعه مهارت های فردی

(5) بازجهت دهی خدمات سلامت